

Ada Domańska

Wpływ działalności instytucji otoczenia biznesu na rozwój przedsiębiorstw w województwie lubelskim

Ekonomiczne Problemy Usług nr 102, 31-39

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ADA DOMAŃSKA

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

WPLYW DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Wprowadzenie

Istotnym problemem przedsiębiorstw jest konieczność ciągłego dostosowania do zmienności otoczenia oraz wypracowania korzystnej pozycji konkurencyjnej. Powstanie i późniejsze przetrwanie przedsiębiorstw jest w dużym stopniu zależne od rozwoju infrastruktury instytucjonalnej, a instytucje otoczenia biznesu są jej elementem¹.

Celem artykułu jest analiza wpływu działalności instytucji otoczenia biznesu na rozwój przedsiębiorstw województwa lubelskiego. Warto podkreślić, że wsparcie ze strony instytucji otoczenia biznesu należy rozpatrywać w kontekście regionu, ponieważ infrastruktura ta nie jest jednakowa w poszczególnych rejonach kraju, także potencjał przedsiębiorstw jest odmienny.

1. Wybrane uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstw w Polsce

Na działalność przedsiębiorstw w Polsce ma wpływ wiele różnorodnych czynników, które mogą zarówno odgrywać rolę stymulującą, jak i hamującą rozwój. Cechy charakterystyczne polskiej gospodarki, jak społeczeństwo, prawo, demografia, technologia, konkurencyjność, innowacyjność i inne wpływają na specyfikę uwarunkowań przedsiębiorczości, a tym samym skłonność do zakładania przedsiębiorstw i ich dalszy rozwój².

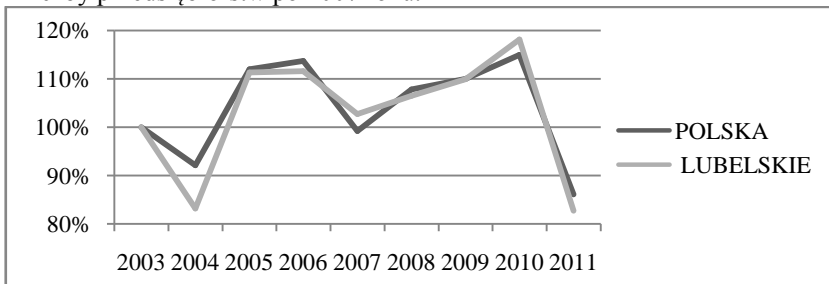
Jednym z najważniejszych czynników wpływających na możliwość założenia przedsiębiorstwa jest dostępność kapitału. Niezbędny kapitał finansowy często pochodzi z własnych zasobów osób, które chcą podjąć działalność gospodarczą. Dostępność do tego typu źródła finansowania jest często ograniczona, stąd istotne jest by przedsiębiorcy mogli korzystać z innych form kapitału. Ważną rolę będą tutaj odgrywać instytucje otoczenia biznesu, zwłaszcza w przydzielaniu środków pocho-

¹ *Commission Staff Working Paper. Creating Top – Class Business Support Services*, Commission of the European Communities, Bruksela 2001, s. 7.

² T. Piecuch, *Przedsiębiorczość. Podstawy teoretyczne*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 15.

dzących z Unii Europejskiej³.

Analizując dynamikę liczby przedsiębiorstw w Polsce i województwie lubelskim należy zauważyć, że ulegała ona dużym wahaniam w latach 2003–2011 (rys. 1). Warto jednak zauważyć, że tendencje występujące zarówno w całej Polsce jak i województwie lubelskim są podobne. Po 2007 roku widoczny jest znaczny wzrost dynamiki liczby przedsiębiorstw. Taka sytuacja może być związana z perspektywą programową finansowania przedsięwzięć ze środków pochodzących z Unii Europejskiej na lata 2007–2013. W 2007 roku zostały uruchomione środki na wsparcie inicjatyw mających na celu wzrost przedsiębiorczości. Stąd wyraźny wzrost dynamiki liczby przedsiębiorstw po 2007 roku.



Rysunek 1. Dynamika liczby przedsiębiorstw w Polsce i województwie lubelskim w latach 2003 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że pozytywna dynamika liczby przedsiębiorstw skończyła się w 2011 roku. Zanotowano wtedy spadek liczby przedsiębiorstw zarówno w Polsce, jak i województwie lubelskim o około 15% w stosunku do 2010 roku. W 2011 roku większość środków z okresu programowania na lata 2007–2013 została wykorzystana. Oznacza to, że wsparcie dla przedsiębiorstw ze środków pochodzących z UE było ograniczone. Można zatem wnioskować, że dofinansowanie udzielone przez instytucje otoczenia biznesu w znacznym stopniu zdecydowało o liczbie nowo powstałych przedsiębiorstw po 2007 roku.

Warto zauważyć, że uwarunkowania przedsiębiorczości były przedmiotem analizy i oceny międzynarodowej grupy badawczej Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Raporty publikowane przez grupę przedstawiają różnice w aktywności przedsiębiorczej pomiędzy poszczególnymi krajami. Mają one na celu wskazanie rozwiązań systemowych, które mogą podnieść poziom liczby przedsiębiorstw⁴.

Zgodnie z danymi raportu z 2011 roku, największe różnice uwarunkowań rozwoju przedsiębiorczości dostrzegane są w polityce i dotyczą programów rządowych wspierania przedsiębiorczości, badań naukowych i rozwoju, infrastruktury komercyjnej i zawodowej, dostępu do infrastruktury technicznej oraz otwartości

³ M. Grabowski, M. Nowicki, Ł. Hardt, *Rozwój przedsiębiorczości a pomoc publiczna – perspektywa polska i europejska*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2004, s. 8.

⁴ G. Banerski, A. Gryzik, K. Matusiak, M. Mazewska, E. Stawasz, *Przedsiębiorczość akademicka. Raport z badania*, PARP, Warszawa 2009, s. 36.

wewnętrznych rynków. Warto podkreślić, że w Polsce dobrze jest oceniana obsługa banków, biur rachunkowych i kancelarii prawnych. Ponadto, polskie przedsiębiorstwa mogą liczyć na kompetentnych podwykonawców, dostawców i konsultantów. W rozwoju przedsiębiorczości jednak bardziej istotne znaczenie mają programy rządowe. Państwa wysokorozwinięte są zdecydowanie bardziej zaangażowane w tego typu działalność, mającą na celu wspieranie przedsiębiorczości. Powstałe w Polsce programy publiczne są dość sceptycznie oceniane. Przybliżone lokaty osiągają inne państwa Europy Środkowo-Wschodniej jak Chorwacja, Słowenia i Węgry⁵.

W ramach projektu została również przeanalizowana sytuacja w polityce rządu i uregulowań prawnych. Brana była przede wszystkim pod uwagę przychylność państwa dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą, np. w zakresie uregulowań podatkowych. Polska polityka podejmowana w tym zakresie została negatywnie oceniona przez ekspertów GEM. Przede wszystkim źle oceniano kształt i stabilność otoczenia prawno-podatkowego. Wskazywano na częstotliwość zmian i nadmiar biurokracji, które wydłużają i utrudniają proces założenia firmy⁶.

Podsumowując należy stwierdzić, że w Polsce występuje wiele barier rozwoju przedsiębiorczości. Warto zatem zauważyć, że konieczna jest pewna poprawa budowy odpowiednich warunków do powstawania przedsiębiorstw. Konieczne jest ograniczenie obciążeń administracyjnych, doprowadzenie do powstania lepszych uregulowań prawnych czy poprawa dostępności do finansowania zewnętrznego. Warto zatem zauważyć, że istotne jest zbudowanie odpowiedniego instytucjonalnego wsparcia, które będzie ograniczało negatywne skutki złych rozwiązań w polityce prowadzonej przez państwo względem przedsiębiorstw.

2. Znaczenie działalności instytucji otoczenia biznesu

Instytucje otoczenia biznesu mają istotne znaczenie w realizacji prorozwojowych aspiracji Polski. Ważne jest, aby świadczona przez nie pomoc miała charakter długotrwały i kompleksowy, a także była dostosowana do charakterystyki polskich przedsiębiorstw i mogła trafiać w ich potrzeby. Należy zatem dokonywać pomiarów efektywności programów wsparcia, ponieważ tylko instrumenty o wysokim poziomie skuteczności będą rozwiązywać problemy związane z barierami rozwoju podmiotów gospodarczych.

2.1. Metodologia badań

W ramach artykułu zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych wśród przedsiębiorstw mających swoją siedzibę na terenie województwa lubelskiego. Badania miały na celu poznanie opinii na temat udzielonego wsparcia przez instytucje otoczenia biznesu oraz jego wpływu na rozwój przedsiębiorstwa.

⁵ D. Kelley, S. Singer, M. Herrington, *Global Entrepreneurship Monitor 2011 Global Report*, s. 9–13.

⁶ *Przedsiębiorczość kobiet w Polsce*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2011, s. 30.

Dobór próby badawczej był celowy i oparty na dwóch kryteriach. Typowano podmioty, które były beneficjentami wsparcia IOB oraz te, które podjęły działalność po 2004 roku, po wejściu Polski do Unii Europejskiej, miały zatem dostęp do różnych programów wspierających rozwój przedsiębiorczości. Podmioty uczestniczące w badaniu zostały wytypowane metodą nieprobabilistyczną, czyli nieopartą na zasadach rachunku prawdopodobieństwa, polegającą na celowym wyborze jednostek (próba ekspercka)⁷. Głównym powodem takiego wyboru były szczególne kompetencje respondentów do wypowiedzania się w określonych obszarach problemowych. Wybór celowy do badania opinii dotyczących wąskich segmentów rynku, wskazywany jest w literaturze przedmiotu i uznawany za najbardziej zasadny w przypadku niektórych typów badań⁸.

Analiza została przeprowadzona na próbie liczącej 66 podmiotów gospodarczych, do których został skierowany instrument badawczy (kwestionariusz ankiety). Badania trwały od sierpnia do października 2012 roku.

Większość ankietowanych funkcjonowała w formie działalności gospodarczej osób fizycznych (54 respondentów), część przedsiębiorstw działało w formie spółki cywilnej (6) i spółki kapitałowej (6). Respondenci prowadzili głównie działalność usługową (44 ankietowanych), 5 przedsiębiorstw prowadziło wyłącznie działalność handlową, a jeden wyłącznie produkcyjną, 10 badanych prowadziło zarówno działalność usługową, jak i handlową, 2 – działalność produkcyjną i usługową, a 4 – wszystkie rodzaje działalności. Biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych osób w przedsiębiorstwie, w badaniu wzięły udział 54 mikroprzedsiębiorstwa, 10 małych przedsiębiorstw i 2 średnie.

2.2. Ocena działalności instytucji otoczenia biznesu

Ze względu na to, że próba badawcza była dobrana celowo, wszystkie ankietowane podmioty skorzystały ze wsparcia co najmniej jednej instytucji otoczenia biznesu. Zdecydowanie najwięcej respondentów skorzystało ze wsparcia Urzędu Pracy (35 ankietowanych), 33 ankietowanych było beneficjentami wsparcia instytucji szkoleniowo-doradczych, 18 – jednostek administracji centralnej, zaś pozostali przedsiębiorcy korzystali z pomocy innych podmiotów. Warto zaznaczyć, że 16 respondentów skorzystało ze wsparcia dwóch instytucji, zaś 18 uzyskało wsparcie od co najmniej trzech IOB.

Analizując opinię respondentów na temat działalności poszczególnych instytucji otoczenia biznesu należy stwierdzić, że zostały one ocenione pozytywnie (tab. 1). Średnia ocen dla wszystkich podmiotów wynosiła 7,23 w skali 10-stopniowej. Warto zauważyć, że najwyżej oceniono jakość oferowanych usług, ale jednocześnie przedsiębiorstwa uznały, że zakres oferty instytucji jest zbyt wąski. Różnica ocen mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw nie jest wielka, ale aktywność IOB zоста-

⁷C. Frankfort-Nachmias, D. Nachmias, *Metody badawcze w naukach społecznych*, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2001, s. 199.

⁸M. Szreder, *Metody i techniki sondażowych badań opinii*, PWE, Warszawa 2004, s. 51.

ła najlepiej oceniona przez średnie przedsiębiorstwa (średnia ocen 7,33) oraz mikroprzedsiębiorstwa (średnia ocen 7,24), zaś małe przedsiębiorstwa oceniły działalność instytucji okołobiznesowych nieco gorzej (7,02). W ich opinii uzyskane wsparcie nie przyniosło wysokich korzyści, a oferta instytucji nie była wystarczająco dopasowana do potrzeb.

Na najwyższym miejscu plasują się uczelnie, które udzieliły pomocy w zakresie *spin off* i *spin out*. Średnia ocen beneficjentów tego wsparcia wynosiła 8,17. Warto zauważyć, że na tak wysoką ocenę wpłynęła przede wszystkim dobra jakość oferowanych usług. Agencje rozwoju regionalnego także zostały pozytywnie ocenione (średnia ocen 7,73). Należy zaznaczyć, że w ich przypadku bardzo dobrze oceniono wpływ uzyskanego wsparcia na działalność przedsiębiorstw. Pod tym względem bardzo dobrze zostały ocenione także inkubatory przedsiębiorczości.

Istotny jest fakt, że najgorsze noty uzyskały fundusze pożyczkowe (średnia ocen 5,89). Na negatywną ocenę wpłynął przede wszystkim wąski zakres usług oferowanych przez te instytucje oraz małe dopasowanie oferty do potrzeb. Warto zauważyć, że beneficjenci wsparcia także nisko ocenili jakość oferowanych usług.

Tabela 1

Ocena działalności poszczególnych instytucji otoczenia biznesu

Podmiot	Wpływ na działalność	Pomocność	Jakość	Zakres usług	Dopasowane do potrzeb	Korzyści	Ogółem
Uczelnie	8,33	7,67	9,00	8,00	8,00	8,00	8,17
Agencje rozwoju regionalnego	8,09	7,82	7,64	7,55	7,27	8,00	7,73
Inkubatory przedsiębiorczości	8,29	8,71	7,29	6,71	7,29	6,86	7,52
Podmioty z grupy Krajowego Systemu Usług	7,25	7,50	7,50	7,50	6,75	7,50	7,33
Bank Gospodarstwa Krajowego	8,00	8,00	8,00	6,00	7,00	7,00	7,33
Fundusze poręczeń kredytowych	8,00	8,00	8,00	6,00	7,00	7,00	7,33
Jednostki badawczo – rozwojowe	7,00	7,00	8,33	7,00	7,00	7,33	7,28
Jednostki administracji centralnej	7,06	7,67	7,34	6,94	7,17	7,44	7,27
Urząd Pracy	7,69	7,57	7,43	6,77	6,80	7,30	7,26
Parki przemysłowe	8,00	7,00	7,00	7,00	6,00	7,00	7,00
Instytucje szkoleniowo-doradcze	7,24	7,36	7,24	6,73	6,39	6,91	6,98
Organizacje pracodawców	6,6	7,80	7,00	6,60	6,40	7,00	6,90
Instytucje doradcze i konsultingowe	6,64	7,27	7,36	6,36	6,91	7,00	6,92
Fundusze pożyczkowe	6,67	6,67	5,67	5,00	5,33	6,00	5,89
Ogółem	7,41	7,48	7,36	6,88	6,95	7,30	7,23

Zródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań (n = 66).

Respondenci ocenili wpływ wsparcia instytucji otoczenia biznesu na poszczególne obszary działalności przedsiębiorstw (tab. 2). Zgodnie z ich opinią działanie instytucji otoczenia biznesu przynosi średnie korzyści (średnia ocen 3,05 w skali 5-stopniowej). Warto zauważyć, mimo że średnie przedsiębiorstwa najlepiej oceniły działalność IOB, to zgodnie z ich zdaniem uzyskane wsparcie nie wpłynęło zbyt pozytywnie na poszczególne obszary działalności, zwłaszcza na pozyskanie nowych dostawców. Największy wpływ wsparcia na funkcjonowanie biznesu spostrzegły małe przedsiębiorstwa (średnia ocen 3,45).

Należy podkreślić, że ankietowani zauważyli największy wpływ wsparcia instytucji okołobiznesowych na wizerunek firmy (średnia ocena 3,61). Drugim obszarem funkcjonowania przedsiębiorstwa, który zdaniem badanych odnotował największe korzyści ze wsparcia, był poziom inwestycji. Średnie korzyści zauważono także w pozyskiwaniu nowych odbiorców, nawiązywaniu kontaktów biznesowych oraz w obszarze rentowności firmy. Zdaniem badanych wpływ wsparcia IOB na pozostałe aspekty funkcjonowania przedsiębiorstwa był niewielki.

Tabela 2

Wpływ wsparcia instytucji otoczenia biznesu na poszczególne obszary działalności przedsiębiorstw

Obszar	Mikroprzedsiębiorstwa	Małe przedsiębiorstwa	Średnie przedsiębiorstwa	Ogółem
Poziom sprzedaży	2,72	2,90	3,00	2,76
Poziom inwestycji	3,33	4,10	3,00	3,44
Poziom zatrudnienia	2,43	3,30	3,00	2,58
Pozyskiwanie nowych odbiorców	3,24	3,80	4,00	3,35
Pozyskiwanie nowych dostawców	2,48	3,10	1,00	2,53
Rentowność firmy	3,02	3,50	3,00	3,09
Wizerunek firmy	3,54	3,70	5,00	3,61
Kompetencje pracowników	2,93	3,20	3,00	2,97
Kontakty biznesowe	3,13	3,40	3,00	3,17
Ogółem	2,87	3,45	2,83	3,05

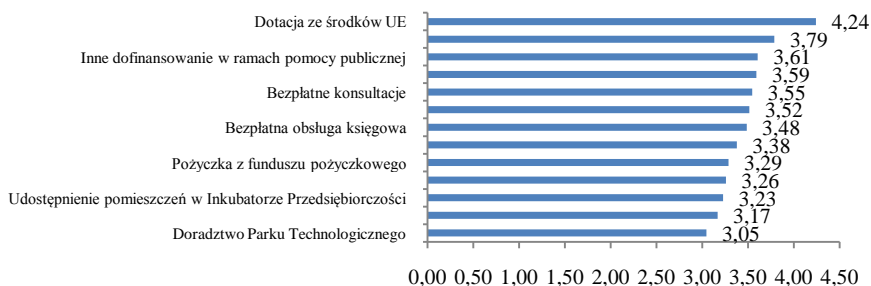
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań (n = 66).

Dla dokładnego odzwierciedlenia wpływu wsparcia poszczególnych instytucji otoczenia biznesu na działalność przedsiębiorstw policzono współczynniki korelacji (poziom istotności został przyjęty na poziomie $p < 0,05$). Zgodnie z wynikami badań pozytywny wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw ma wsparcie udzielone przez najlepiej oceniane instytucje, czyli uczelnie. Ich działalność pozytywnie wpływa na kompetencje pracowników (współczynnik korelacji równy 0,27) oraz na kontakty

biznesowe przedsiębiorstw (współczynnik korelacji 0,30). Warto zauważyć, że taką samą rolę odgrywa wsparcie udzielone przez jednostki badawczo-rozwojowe.

Trzeba podkreślić, że wsparcie uzyskane od drugiego najlepiej ocenianego podmiotu, czyli agencji rozwoju regionalnego w rzeczywistości negatywnie wpływa na wizerunek firmy (współczynnik korelacji $-0,25$). Należy także zaznaczyć, że zgodnie z wynikami badań wsparcie udzielone przez jednostki administracji centralnej ujemnie wpływa na obszar działalności przedsiębiorstw związany z pozyskiwaniem nowych dostawców (współczynnik korelacji $-0,30$). Istotny jest fakt, że korelacja pomiędzy wsparciem instytucji doradczych i konsultingowych oraz podmiotów z grupy Krajowego Systemu Usług a poziomem sprzedaży również przyjmuje wartości ujemne (odpowiednio $-0,25$ oraz $-0,29$). Warto jednak podkreślić, że w przypadku instytucji doradczych i konsultingowych odnotowano pozytywny wpływ wsparcia na poziom inwestycji (współczynnik korelacji 0,24).

Analizując opinię badanych na temat uzyskanych form wsparcia, należy zaznaczyć, że najwyższej oceniono dotacje ze środków Unii Europejskiej. Ankietowani uznali, że ta forma wsparcia znacząco wpłynęła na rozwój przedsiębiorstwa (4,24 w skali 5-stopniowej). Ponadto, respondenci uznali, że istotne znaczenie mają również ulgi, preferencje i zwolnienia podatkowe. Ważne jest także, że ankietowani mieli pozytywną opinię na temat wszystkich wyszczególnionych w ankiecie form wsparcia instytucji otoczenia biznesu, ponieważ średnia ocen przekraczała 3 w skali 5-stopniowej (rys. 2).



Rysunek 2. Ocena poszczególnych form wsparcia instytucji otoczenia biznesu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań (n = 66).

O pozytywnym wpływie dotacji pochodzących z Unii Europejskiej świadczy wartość współczynnika korelacji pomiędzy uzyskaniem tego typu wsparcia a poziomem inwestycji (0,39). Warto również zauważyć, że dotacje wpłynęły na poziom zatrudnienia w firmach, ponieważ współczynnik korelacji osiągnął wartość 0,4 – zatem zależność pomiędzy tymi dwoma zmiennymi jest dosyć wysoka. Należy jednak podkreślić, że otrzymanie dotacji miało w opinii ankietowanych negatywny wpływ na kompetencje pracowników (współczynnik korelacji $-0,24$).

Trzeba zaznaczyć, że forma wsparcia, pozytywnie oceniona przez respondentów, jak ulgi, preferencje i zwolnienia podatkowe miała faktycznie negatywny wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Zastosowanie tego narzędzia wsparcia

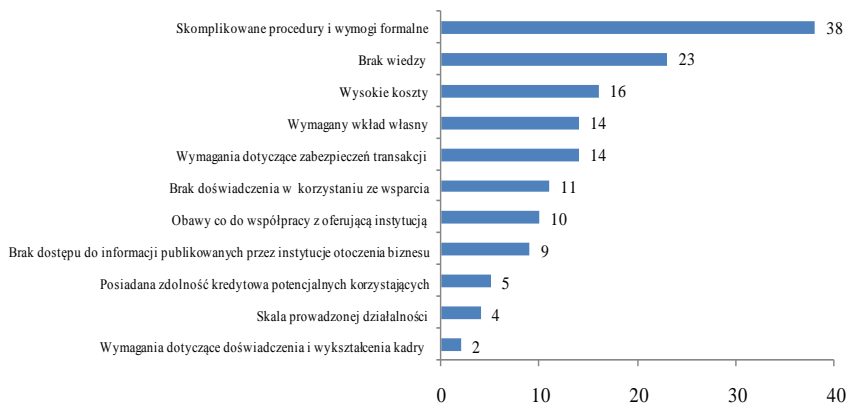
ujemnie wpłynęło na takie obszary działalności podmiotów jak poziom sprzedaży (współczynnik korelacji $-0,27$) oraz kompetencje pracowników ($-0,31$).

Warto jednak zauważyć, że forma wsparcia, która została oceniona przez respondentów ankiety najniżej, czyli doradztwo parku technologicznego, ma w rzeczywistości duży, pozytywny wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Zgodnie z wynikami badania decyduje ono o zwiększeniu kompetencji pracowników (współczynnik korelacji $0,27$) oraz zwiększeniu liczby kontaktów biznesowych (współczynnik korelacji $0,30$).

2.3. Bariery współpracy przedsiębiorstw z instytucjami otoczenia biznesu

Na niski poziom zależności między uzyskanym wsparciem a rozwojem przedsiębiorstw w poszczególnych obszarach mogą wpływać czynniki hamujące rozwój współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu a przedsiębiorstwami (rys. 3). Bariery jakie napotkali ankietowani w tym zakresie to skomplikowane procedury i wymogi formalne (38 wskazań). Jest to niepokojący fakt, ponieważ może decydować o niepodjęciu współpracy z IOB lub o zerwaniu istniejących powiązań. Ponadto ankietowani wskazali, że głównym ograniczeniem współpracy jest brak wiedzy na temat działalności instytucji okołobiznesowych (23 odpowiedzi).

Należy zaznaczyć, że istotnymi barierami współpracy przedsiębiorstw w IOB są: wysoki koszt skorzystania ze wsparcia (16 respondentów), wymagany wkład własny (14), wymagania względem zabezpieczenia transakcji (14) oraz zdolności kredytowej potencjalnych korzystających (5). Są to bariery finansowe, których pokonanie jest w dużej mierze zależne od sytuacji finansowej przedsiębiorstw, zatem mogą okazać się istotnym czynnikiem hamującym współpracę przedsiębiorstw z instytucjami okołobiznesowymi.



Rysunek 3. Bariery napotkane podczas korzystania ze wsparcia instytucji otoczenia biznesu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań (n = 66).

Podsumowanie

Instytucje otoczenia biznesu odgrywają ważną rolę w rozwoju przedsiębiorstw. Zgodnie z wynikami badań przedstawionymi w artykule beneficjenci wsparcia oceniają działalność instytucji otoczenia biznesu bardzo pozytywnie. Należy jednak zauważyć, że wpływ działalności instytucji otoczenia biznesu na rozwój przedsiębiorstw ma ograniczony charakter.

Po przeprowadzeniu analiz zauważono pozytywny wpływ wsparcia udzielonego przez uczelnie oraz jednostki badawczo-rozwojowe na kompetencje pracowników oraz kontakty biznesowe. Spośród instrumentów wsparcia największe korzyści przynoszą dotacje pochodzące z Unii Europejskiej, które pozytywnie wpływają na poziom inwestycji oraz poziom zatrudnienia. Na poziom kompetencji pracowników oraz liczbę kontaktów biznesowych pozytywnie wpłynęło także doradztwo udzielone przez parki technologiczne. Zatem wykorzystanie tego typu instrumentu jest wysoce skuteczne i pozytywnie wpływa na rozwój przedsiębiorstw.

Niepokojący jest fakt, że odnotowano negatywny wpływ działalności agencji rozwoju regionalnego, jednostek administracji centralnej oraz podmiotów z grupy Krajowego Systemu Usług na takie obszary funkcjonowania przedsiębiorstw jak poziom sprzedaży, wizerunek firmy czy pozyskiwanie nowych dostawców.

Należy zatem podkreślić, że zastosowanie pewnych narzędzi wsparcia nie przynosi oczekiwanych korzyści, a wręcz ujemnie wpływa na pewne aspekty działalności przedsiębiorstw. Konieczna jest zatem poprawa w zakresie dopasowania form wsparcia do potrzeb beneficjentów. Należy również zwiększyć zakres oferowanych usług.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazały, że istotnym czynnikiem hamującym rozwój współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, a przedsiębiorstwami były skomplikowane procedury i wymogi formalne. Ważne jest zatem podjęcie działań edukacyjnych oraz pomoc przy wypełnianiu wniosków oraz spełnianiu wymogów formalnych, a także pomoc na etapie rozliczania projektów. Konieczne jest również szersze promowanie działalności instytucji otoczenia biznesu.

THE INFLUENCE OF BUSINESS SUPPORT INSTITUTIONS ON DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN LUBELSKIE REGION

Summary

Purpose of this article is to evaluate the effectiveness of support, which is offered to companies by business support institutions in the Lubelskie Region. Lubelskie Region is one of the poorest regions of the European Union. That's why receives a lot of support. One of the Lubelskie Region goals is to help in development of entrepreneurship.

The support has an influence on development of enterprises. According to research presented in this paper, business support institutions are rated good. However, the impact of support is limited. Some forms of support does not bring the expected benefits, and even has a negative impact on some aspects of the business. Therefore, in article there is a definition of factors which can improve current system of support.

Translated by Ada Domańska